

VALTA

Heidi Kurkinen

Kansainvälisessä politiikassa valta ja vallankäytön eri muodot ovat aina olleet kiinnostuksen keskipisteessä. Valta on monimutkainen käsite, jota on lähes mahdotonta määrittellä yksiselitteisesti. Yleisesti vallalla tarkoitetaan kykyä vaikuttaa toiseen, muuttaa toisen toimintaa tai mahdollisuutta vastustaa toisen vaikutusta. Valta voidaan nähdä yleisenä yhteiskunnassa vaikuttavana ilmiönä tai yksilöiden ja yhteiskunnan välisissä suhteissa. Valtaa voidaan tutkia toimijoiden ja toiminnan kautta tai yhteiskunnan kokonaisuuden kautta. Strategian tutkimuksessa valtaa lähestytään perinteisesti yhteiskunnallisesta näkökulmasta korostamalla valtion roolia.

Klassinen lähtökohta on Robert A. Dahlin määritelmä, jonka mukaan valta on A:n kyky saada B tekemään jotain, jota B ei ilman A:n vaikutusta tekisi. Dahlilaista määritelmää on kuitenkin kritisoitu sen yksipuolisuudesta, koska se keskittyy vain käyttäytymiseen päätöksenteossa, jossa on selkeästi havaittavissa intressien konflikti. Bachrach ja Baratz huomioivat vallankäytön myös tilanteissa, jolloin konflikteja on vaikeampi havaita. Tällöin päätöksiä estetään tulemasta potentiaalisiksi aiheiksi, jos on olemassa selvä intressien konflikti. On kyse siitä, mitä asioita edes otetaan asialistalle käsiteltäväksi. Poliittiset preferenssit ja politiikan alaiset epäkohdat ilmenevät vallankäytöllä jättää ei-toivotut tai riitaisat asiat agendan ulkopuolelle.

Hans Morgenthau on määritellyt vallan hyvin laaja-alaisesti, mikä on aiheuttanut paljon kritiikkiä erityisesti realistisen koulukunnan sisällä ja lisännyt keskustelua yleisesti. Hänen mukaansa valta tarkoittaa yhden mahdollisuutta kontrolloida toisten mieltä ja tekoja.

Kriittisempää koulukuntaa edustavan Steven Lukesin mukaan tehokkainta vallankäyttö on silloin, kun konfliktien syntyminen on ehkäisty jo etukäteen. Lukes korostaa, että hallitukset vaikuttavat ihmisten tekemisiin, ajatuksiin, toiveisiin ja tunteisiin pii-levästi erilaisten houkutusten, suostuttelujen ja rohkaisujen avulla jatkuvasti. Ihmiset saadaan tekemään asioita, joita he eivät muuten tekisi tai, jotka ovat jopa heidän intressiensä vastaisia. Valtaa käytetään myös näkymättömästi.

Peter Winchin mukaan sääntöjen noudattaminen on merkki auktoriteetin hyväksymisestä. Auktoritatiivisessa vallassa tärkeitä ovat vallankäytön resurssit kuten fyysinen voima, taloudelliset resurssit sekä ideologinen ja poliittinen valta.

Valtaa on määritelty myös monimutkaisena yhteiskunnallisena ilmiönä, jota on verkostoituneesti kaikkialla ympärillämme. Foucault korostaa vallan luonnetta nimenomaan yhteiskunnan valtana. Foucault puhuu biovallasta ja biopolitiikasta, jolloin ihmiset kontrolloivat itse itseään eri yhteiskunnallisten mekanismien eli vallan tekniikoiden kautta. Tätä kutsutaan sisäistetyksi vallaksi, jonka mukaan ihmiset sisäistävät annettuja yhteisöjen arvoja, normeja ja uskomuksia omaksi vakaumukseksi.

Vallankäyttöä on määritelty laajasti realistisen koulukunnan näkyvästä voimankäytöstä ja pakottamisesta liberalistisempaan, näkymättömämpään vaikuttamiseen ja auktoriteettiin. Valta voidaan nähdä sanktioilla uhkaavana, pakottavana valtana tai hyväksyttynä ja oikeutettuna vallankäyttönä. Realismi korostaa vallan suhteellisuutta ja laskelmallisuutta sekä valtioiden roolia vallankäyttäjinä. Liberalismi puolestaan korostaa arvovaltaa ja painottaa vallankäyttöä auktoriteetin ja vaikuttamisen (diplomatian) keinoin.

Kirjallisuutta:

Peter Bachrach ja Morton S. Baratz, *Power and Poverty*. New York, Oxford University Press, 1979.

Robert A. Dahl, *Who Governs?: Democracy and Power in an American City*. New Haven, Yale University Press, 1961.

Michel Foucault, *Surveiller et Punir: naissance de la prison*. Paris, Gallimard, 1975. Suomeksi *Tarkkailla ja rangaista*; suom. Eevi Nivanka. Helsinki, Otava, 2005.

Steven Lukes, *Power: a Radical View*. London: Macmillan, 1974.